

Для коментарів чи іншого зворотного зв'язку заповніть форму:
[форма зворотного зв'язку щодо цієї версії настанови](#)

Версія цього документу для друку: <http://guidelines.moz.gov.ua/documents/2918?id=ebm01030&format=pdf>

Настанови на засадах доказової медицини.
Створені DUODECIM Medical Publications, Ltd.

Настанова 01030. Поєднаний діагноз (психічне захворювання та зловживання психоактивними речовинами)

Автор: Mauri Aalto
Редактор оригінального тексту: Sari Atula
Дата останнього оновлення: 2017-08-25

Основні положення

- Термін “поєднаний діагноз” визначає стан, коли залежність від психоактивних речовин або надмірне їх споживання виникає у поєднанні щонайменше з одним психічним захворюванням, що не є прямим наслідком вживання психоактивних речовин (інтоксикація чи симптоми відміни).
- Зловживання психоактивними речовинами (алкоголем, легалізованими чи не легалізованими препаратами та розчинами) може впливати на психічне здоров'я пацієнта в різні способи. Воно може:
  - пришвидшувати розвиток психічного захворювання
  - погіршувати перебіг психічного захворювання
  - полегшувати прояви психічного захворювання
  - не впливати на психічне захворювання.
- Взаємозв'язок між психічними розладами і зловживанням психоактивними речовинами не завжди однаковий.

- У випадку поєднаного діагнозу психічне захворювання триватиме навіть тоді, коли пацієнт тривалий час утримуватиметься від вживання психоактивних речовин.

Епідеміологія

- Близько 40–60% осіб з тяжким психічним захворюванням також матимуть розлад вживання наркотичних речовин впродовж життя.
- Близько 25–35% осіб одночасно з тяжким психічним захворюванням будуть зловживати психоактивними речовинами.
- Зловживання психоактивними речовинами пов'язане зі зростанням ризику розвитку інших психічних захворювань і навпаки; одночасна наявність двох цих станів не може бути пояснена простим збігом обставин. Це лише говорить щодо необхідності комплексного підходу і прийняття їх, як одного цілого.

Мета

- Оскільки залежність від психоактивних речовин зустрічається серед психіатричних пацієнтів так само часто, як і в загальній популяції, на початку лікування психіатричних пацієнтів необхідно звернути увагу на одночасне зловживання психоактивними речовинами настанова 00889 [Розпізнавання алкогольно...].
- Якщо у пацієнта є залежність від психоактивних речовин та психічне захворювання одночасно, у першу чергу потрібно з'ясувати, чи є психічне захворювання наслідком зловживання психоактивними речовинами.
- Зловживання психоактивними речовинами може розвинути і після діагностування психічного захворювання. В такому випадку головною метою є розпізнавання зловживання психоактивними речовинами і призначення необхідного лікування так швидко, як це можливо. Лікування пацієнта з психічним захворюванням повинне включати повторні перевірки щодо вживання психоактивних речовин, навіть якщо пацієнт не вживав їх впродовж життя.

Встановлення поєднаного діагнозу

- Скринінг і розпізнавання вживання психоактивних речовин проводиться так само, як і в будь-якій іншій групі пацієнтів настанова 00889 [Розпізнавання алкогольно...].

- Якщо скринінг і оцінка зловживання психоактивними речовинами проводитиметься лише в осіб з ознаками вживання психоактивних речовин або таке буде зазначено в медичній документації, значна кількість тих, хто зловживає психоактивними речовинами, не буде виявлена. Пацієнти з не діагностованою залежністю від психоактивних речовин часто перебувають на ранніх стадіях хвороби і могли б мати гарну відповідь на лікування.
- Погана відповідь на психіатричну терапію можуть бути пов'язані зі зловживанням психоактивними речовинами.
- Коли у пацієнта вперше діагностують і зловживання психоактивними речовинами, і психічне захворювання, встановлення поєднаного діагнозу не завжди є доречним; необхідно достатньо часу для розвитку терапевтичних стосунків.
- Поєднаний діагноз може бути встановлений, якщо:
  - психічне захворювання залишається навіть тоді, коли вживання психоактивних речовин припиняється на достатній проміжок часу (щонайменше 4 тижні)
  - психічне захворювання мало прояви до зловживання психоактивними речовинами
  - психоактивна речовина, яку вживає пацієнт, не викликає діагностоване у пацієнта психічне захворювання.

Настанови з лікування

- У випадку поєднаного діагнозу, зловживання психоактивними речовинами і психічне захворювання мають лікуватись, як одне ціле.
- Найкращий результат лікування можна досягти, навіть у найскладніших випадках, коли лікування психічного захворювання і зловживання психоактивними речовинами є поєднаним, приміром, якщо ним займається одна й та ж особа.
- Для лікування обох розладів необхідний довготривалий підхід.
- Щодо лікування пацієнтів із поєднаним діагнозом доступна обмежена кількість спеціалізованих наукових даних. Важливо, щоб для лікування використовувались ті ж доказові рекомендації, як і у пацієнтів з одним діагнозом. Для лікування зловживання психоактивними речовинами [настанова 00891] [Коротка бесіда про ризик...](#), окрім застосування ліків та психотерапії, використовуються короткі

втручання [\[настанова 00893\]](#) Лікування алкогольної аб...]

[\[настанова 00892\]](#) Ліки, що використовуютьс...

[\[настанова 01004\]](#) Довготривале вживання бе...

[\[настанова 00895\]](#) Лікування залежних від н...]. [\[доказ 05965\]](#) [С]

- Лікування приносить користь. Психічне захворювання і зловживання психоактивними речовинами мають гірший прогноз у випадку поєднаного діагнозу, ніж тоді, коли діагностуються окремо. Це пов'язано з важкими симптомами, які потрібно лікувати, а не з поганою відповіддю на лікування.

Пов'язані ресурси

- Кокранівські огляди [\[пов'язані 01047\]](#) Dual diagnosis (mental i...]

Настанови

- [Настанова 00889](#). Розпізнавання алкогольної та наркозалежності.
- [Настанова 00891](#). Коротка бесіда про ризики вживання алкоголю.
- [Настанова 00893](#). Лікування алкогольної абстиненції.
- [Настанова 00892](#). Ліки, що використовуються при алкогольній залежності.
- [Настанова 01004](#). Довготривале вживання бензодіазепінів та їх відміна.
- [Настанова 00895](#). Лікування залежних від наркотиків.

Доказові огляди Duodecim

- [Доказовий огляд 05965](#). Psychosocial interventions for people with both severe mental illness and substance misuse.
Дата оновлення: 2014-03-06
Рівень доказовості: С
Резюме: Any one psychosocial treatment may not be more beneficial over another to reduce substance use (or improve mental state) by people with serious mental illnesses.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.

Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.

Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: ebm01030   Ключ сортування: 035.038   Тип: EBM Guidelines

---

Дата оновлення англomовного оригіналу: 2017-08-25

Автор(и): Mauri Aalto   Редактор(и): Sari Atula   Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: Kristian Lampe
Видавець: Duodecim Medical Publications Ltd   Власник авторських прав: Duodecim Medical Publications Ltd

Настанова 01030. Поєднаний діагноз (психічне захворювання та зловживання психоактивними речовинами)

Навігаційні категорії

[EBM Guidelines](#)   [Psychiatry](#)   [Alcohol-related diseases](#)

Ключові слова індексу

[Dual diagnosis](#)   [speciality: Psychiatry](#)   [speciality: Alcohol-related diseases](#)   [speciality: Addiction medicine](#)   [Alcohol](#)
[Alcoholism](#)   [Mental Disorders](#)   [Mental illness](#)   [Substance Abuse](#)   [Substance Abuse Detection](#)
[Substance-Related Disorders](#)   [AUDIT](#)   [іспс-2: P19](#)   [іспс-2: P15](#)   [іспс-2: P18](#)   [іспс-2: A85](#)